

סילבוס: קורס מבוא לכתיבה בוויקיפדיה

פותח ע"י עמותת ויקימדיה ישראל

מאפיינים כלליים

- **מטרות הקורס:**
 - המשתתפים ילמדו להוסיף לוויקיפדיה ידע שרכשו בלימודיהם האקדמיים, תוך שימוש באמצעים "מסורתיים" לצד כלי GenAI.
 - המשתתפים יעמדו על ייחודיותה של ויקיפדיה כתופעה בעולם האינטרנט. בכלל זאת:
 - a. המשתתפים יתוודעו לתנועה הרעיונית שבבסיס ויקיפדיה - תנועת התוכן החופשי.
 - b. המשתתפים יכירו את המאפיינים הייחודיים של ויקיפדיה כאתר רב השפעה, וכזירה של שיתוף פעולה ושל קונפליקט.
- **היקף:** 13 יחידות לימוד ותרגול, כל אחת מהן באורך שעתיים אקדמיות. סה"כ 28 שעות אקדמיות.
- **קהל היעד:**
 - סטודנטיות וסטודנטים מהפקולטה למדעי הרוח (ההשתתפות בקורס תהווה תנאי להשתתפות בקורסים שבהם תשולב מטלת כתיבה בוויקיפדיה)
 - סטודנטיות וסטודנטים מעוניינים מכל הפקולטות באוניברסיטת חיפה
 - הקורס יהיה פתוח לדרג תואר ראשון ושני

מתודולוגיה

- **הלמידה תלויה על ידי צוות מומחים** מטעם ויקימדיה ישראל, אשר יורכב מרכז/ת קורס, ממרצים וממתנדבים.
- **הלמידה תתקיים כולה באופן מקוון, במודל מעורב** ("Blended Learning"): שלוש יחידות סינכרוניות לצד עשר יחידות א-סינכרוניות. היחידות הא-סינכרוניות יונגשו ללומדים באמצעות **סביבת למידה עשירה ומובנית**.
- **הקורס יישלב למידה סדנאית-התנסותית לצד למידה עיונית:**
 - הלמידה הסדנאית-ההתנסותית תתקיים באמצעות סדרה מובנית של מטלות לכתיבה בוויקיפדיה.
 - הלמידה העיונית תתקיים באמצעות קריאת הפריטים הכלולים ברשימה הביבליוגרפית של הקורס - פריטים שנבחרו בקפידה על מנת לספק ללומדים מבט מקיף ועדכני על תנועת התוכן החופשי ועל ויקיפדיה כתופעה ייחודית. (מספר הפריטים הביבליוגרפיים ברשימה זו הוגבל, מתוך רצון שלא להעמיס על הסטודנטים מטלות עיוניות מרובות לצד המטלות המעשיות שצוינו בסעיף הקודם.)

אופן ההערכה

ציון הקורס יורכב מהתמהיל הבא:

- 15% - נוכחות בשניים לפחות מתוך שלושת המפגשים הסינכרוניים בקורס.
- 85% - ביצוע מטלות הקורס, שיבוצעו בסביבת הלמידה ובסביבת ויקיפדיה. עבור כל מטלה תיערך בדיקת איכות על מדגם אקראי של הגשות.

לצד הרכיבים שילוו בהערכה מצד הצוות, הקורס יישלב גם רכיבים של הערכה עצמית שילוו במשוב אוטומטי ובאפשרות לתיקון. רכיבים אלה יאפשרו ללומדים לוודא בעצמם כי הפנימו את החומר הלימודי.

יחידות הקורס

יחידה 1 (א-סינכרונית): הכנה

- היכרות עם סביבת הלמידה של הקורס
- כתיבת אנציקלופדיה על ידי ההמונים: רעיון גאוני או שערורייה?

משימת קריאה: לקראת יחידה 2 - קריאת פריטים 1-2 מתוך הרשימה הביבליוגרפית שלהלן
משימת כתיבה: כתיבת תגובה לפריטים ביבליוגרפיים 1-2

יחידה 2 (סינכרונית): פתיחה + על מהימנות של ויקיפדיה

- פתיחה והיכרות עם הקורס (מטרות, מבנה, צוות, ערוצי למידה, שימוש בסביבת הלמידה)
- ההבדל בין ויקיפדיה לויקימדיה
- היכרות קבוצתית - מה הביא אתכם לבחור בקורס 'כתיבה בוויקיפדיה'
- מהימנות בוויקיפדיה: חשיפה למנגנונים התורמים להגברת המהימנות של ויקיפדיה.

יחידה 3 (א-סינכרונית): רדיקליות, אמינות ואמת בוויקיפדיה

- מהם העקרונות הרדיקליים שעליהם הושתתה ויקיפדיה?
- כיצד עקרונות אלה אפשרו לוויקיפדיה להפוך לשחקנית מרכזית באינטרנט ובתרבות בת ימינו?

משימת צפייה: [הרצאת TED של ג'ימי וויילס](#)
משימת קריאה: קריאת פריט מס' 3 מתוך הרשימה הביבליוגרפית שלהלן
משימת כתיבה: כתיבת תגובה על פריט ביבליוגרפי מס' 3 ועל ההרצאה
רכיבי הערכה עצמית: 1 שאלון רב-ברירתי

יחידה 4 (א-סינכרונית): צעד ראשון בוויקיפדיה

- מרכיבים בסיסיים בממשק ויקיפדיה: המרחבים, האזור האישי, שורת הלשוניות
- פעולות בסיסיות בוויקיפדיה: עריכה ופרסום, יצירת דף משתמש/ת

משימות לביצוע בוויקיפדיה: פתיחת חשבון משתמש/ת, יצירת דף משתמש/ת
רכיבי הערכה עצמית: 4 שאלונים רב-ברירתיים

יחידה 5 (א-סינכרונית): צעד שני בוויקיפדיה

- מרכיבים בסיסיים בממשק ויקיפדיה - המשך: סרגל העריכה
- ויקיפדיה כמיזם שיתופי: איך אלפי אנשים יכולים לכתוב ביחד אנציקלופדיה אחת?

משימה לביצוע בוויקיפדיה: התנסות עם סרגל העריכה בדף המשתמש/ת
משימת קריאה: קריאת פריט מס' 5 מתוך הרשימה הביבליוגרפית שלהלן
משימת כתיבה: כתיבת תגובה על פריט ביבליוגרפי מס' 5
רכיבי הערכה עצמית: 1 שאלון רב-ברירתי

יחידה 6 (א-סינכרונית): פרצות במנגנון בדיקת העובדות של ויקיפדיה

- האם ויקיפדיה מציגה מידע מהימן ו"נקי", או דווקא מהווה מקור ל"זיהום" של מידע?

משימת קריאה: קריאת עמ' 26-9 בפריט מס' 6 מתוך הרשימה הביבליוגרפית שלהלן
משימת כתיבה: כתיבת תגובה לפריט ביבליוגרפי מס' 6
משימת צפייה: צפייה בהרצאתו של העיתונאי עומר בן יעקב: [מפייק ניז ועד שומרת הסף: ויקיפדיה, התקשורת והמלחמה על עובדות ואמת ברשת](#) (מדקה 7:30 ועד הסוף).
משימת כתיבה: כתיבת תגובה להרצאה
משוב אמצע קורס: הלומדים יוזמנו למלא טופס משוב אנונימי שיאפשר לצוות הקורס לבצע התאמות בהמשך תהליך הלמידה במקרה הצורך

יחידה 7 (א-סינכרונית): כל המידע על מקורות המידע

- מקורות מידע בוויקיפדיה - עקרונות מרכזיים: כלים להערכת מהימנות של מקורות מידע, איסור על פרסום מחקר מקורי.

משימה מעשית:
1. בחירת 3 מאמרים המוכרים לסטודנט/ית
2. דירוג המאמרים עפ"י מידת ההתאמה לוויקיפדיה בהתאם לקריטריונים שנלמדו, וכתיבת פסקת הסבר לגבי הדירוג
3. קריאת המאמר שדורג במקום הראשון
4. עיון בוויקיפדיה ואיתור ערך שהמאמר עשוי להעשיר אותו
רכיבי הערכה עצמית: 1 שאלון רב-ברירתי

יחידה 8 (א-סינכרונית): טיוטות בוויקיפדיה

- עבודה עם טיוטות בוויקיפדיה

משימות לביצוע בוויקיפדיה:
• יצירת "דף טיוטה אישית" בוויקיפדיה
• העתקת הערך הנבחר לדף הטיוטה האישית
רכיבי הערכה עצמית: 1 שאלון רב-ברירתי

יחידה 9 (סינכרונית): שימוש בכלי GenAI לצורך הוספת מידע לוויקיפדיה

- אילו משימות שנוגעות לכתיבה בוויקיפדיה אפשר לבצע בעזרת כלי AI? וכיצד ניתן לבצען באופן אחראי? (מפגש סדנאי-התנסותי)
- מה אני לוקח/ת מהמפגש היום לקראת המשימה של הוספת מידע לוויקיפדיה?

- הכנה למפגש הסינכרוני הבא: ניסוח שאלות לקראת מפגש עם ויקיפד/ית

יחידה 10 (א-סינכרונית): מוסיפים מידע לוויקיפדיה

- ציון מקורות המידע בוויקיפדיה: מערכת הערות השוליים.

משימת הכנה: מילוי טבלת הכנה לקראת הרחבת הערך בטייטה האישית.

משימה לביצוע בוויקיפדיה:

- עבודה בתוך הטייטה האישית שנוצרה מוקדם יותר:
 - העשרת הערך הנבחר, על בסיס המאמר הנבחר
 - ציון פרטי המאמר בהערות שוליים בהתאם לכללי הציטוט
- חשוב: בהגשת מטלה זאת נא לצרף מסמך ובו פירוט: מהו המידע שהוסף לערך + ציון מדויק היכן בערך המידע הוסף. ללא צירוף מסמך זה, ההגשה לא תיבדק (=לא הוגש).

יחידה 11 (א-סינכרונית): מערכת הקישורים

- סוגי קישורים בוויקיפדיה: קישורים פנימיים, קישורי בינוויקי, קישורי שפה וקישורים חיצוניים

משימות לביצוע בוויקיפדיה:

- בטקסט הערך המופיע בדף הטייטה האישי - שילוב קישורים "פנימיים" תוך שימת דגש על התאמה לכללי ויקיפדיה
 - משימת חקר: מבנה של ערכים בוויקיפדיה
- רכיבי הערכה עצמית: 1 שאלון רב-ברירתי

יחידה 12 - א-סינכרונית: המבנה וההיסטוריה של ערכים בוויקיפדיה

- מבנה הערכים בוויקיפדיה: הפתיח, גוף הערך, פרקי ההעשרה ופרק הערות השוליים
- היסטוריית הגרסאות הקודמות של ערכים בוויקיפדיה
- חומרי העשרה:
 - העלאת תמונות לוויקיפדיה ולוויקישיתוף
 - שימוש בדפי שיחה בוויקיפדיה

משימות לביצוע בוויקיפדיה:

בחירה בין 2 משימות:

1. הטמעת תמונה בתוך ערך בוויקיפדיה
 2. יצירת "Wishlist" להמשך הלמידה/ העשייה בוויקיפדיה, עם 2-3 סעיפים, בדף המשתמש/ת שנוצר במהלך הקורס
- רכיבי הערכה עצמית: 1 שאלון רב-ברירתי

יחידה 13 - סינכרונית: סיכום קורס

- מפגש עם ויקיפד/ית: הרצאה ושיחה פתוחה עם מתנדב/ת שמשתתף/ת בקהילת הכותבים הקבועים בוויקיפדיה
- סיכום: עיבוד חוויות, מה אני לוקח/ת מהקורס?

זמני הקורס

הקורס יתקיים בשני מחזורים: מחזורי אחד בסמסטר א' ומחזור אחד בסמסטר ב'.
בכל אחד מהמחזורים, יתקיימו 3 מפגשי זום קבוצתיים.
כל המפגשים יתקיימו בימי רביעי בשעות 12:15-13:45.
להלן מועדי המפגשים :

סמסטר א' -

- יחידה מס' 2 - תאריך 5.11.25
- יחידה מס' 9 - תאריך 24.12.25
- יחידה מס' 13 - תאריך 21.1.26

סמסטר ב' -

- יחידה מס' 2 - תאריך 18.3.26
- יחידה מס' 9 - תאריך 27.5.26
- יחידה מס' 13 - תאריך 17.6.26

רשימה ביבליוגרפית

1. Keen, Andrew. (2007). The noble amateur. In *The cult of the amateur : how today's internet is killing our culture*. pp.35-46. New York :Doubleday/Currency. Retrieved from https://drive.google.com/file/d/1yZ6EJVk_zabXliY62iG9i3Hr75tfS2a7/view?usp=drive_link
2. Cooke, Richard (February 17, 2020). Wikipedia is the last best place on the internet. In: *Wired*. Retrieved from <https://www.wired.com/story/wikipedia-online-encyclopedia-best-place-internet/>
3. בן יעקב, עומר (17 בינואר 2021). ויקיפדיה חוגגת יום הולדת: 20 שנה למהפכה שעוד לא התממשה. *הארץ*. אוצר מתוך <https://www.haaretz.co.il/captain/net/2021-01-17/ty-article-magazine/.premium/0000017f-e6b1-df5f-a17f-ffff29800000>
4. כהן, ניצן צבי (13 ביולי 2023). עורכי ויקיפדיה העברית חוגגים 20 שנה למיזם, ולא חוששים ש-ChatGPT יקבור אותו. דבר. אוצר מתוך <https://www.davar1.co.il/442988>
5. Reagle, Joseph Michael, and Lawrence Lessig. Good Faith Collaboration. In *Good Faith Collaboration: The Culture of Wikipedia*, 45–72. The MIT Press, 2010. Retrieved from <https://reagle.org/joseph/2010/gfc/chapter-3.html>
6. גרובובסקי, יאן, קליין, שירה. הסילוף המכוון של תולדות השואה בוויקיפדיה. אוניברסיטת חיפה, בית לוחמי הגטאות, 2024. פסיק, הספרייה הדיגיטלית. אוצר מתוך https://ebooks.psyk.io/book?book_id=7577

*סייעו בגיבוש הרשימה הביבליוגרפית: ד"ר אור שרף, ד"ר שירה קליין, מר אמיר אהרוני וד"ר שני אבנשטיין.